

Žalobni aktivizam

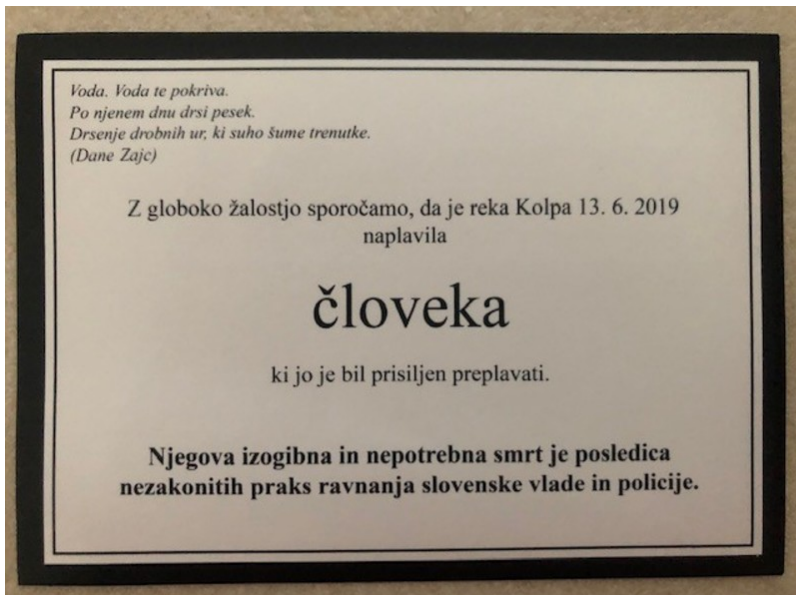
Marijana Hameršak

Žalobni aktivizam, prema Mauriceu Stierlu (2016), autoru pojma, obuhvaća **kontramemorijalizacijske** prakse posvećene **umrlima na granicama** koje okupljaju različite aktere: aktiviste, umjetnike, novinare, znanstvenike, članove šire zajednice i obitelji, prijatelje i poznanike preminulih. Stierl o žalobnom aktivizmu govori kao o "transformativnoj političkoj praksi koja može poticati veze i zajednice u opoziciji prema politikama podjela, napuštanja i nekropolitickog nasilja kojima se hrani EU granični režim" (Stierl 2016: 174). Primjeri koje navodi i koje analizira odnose se na aktivističke komemoracije za poginule na **Sredozemlju** koje, kako naglašava Stierl, za razliku od političkih spektakularizacija i instrumentalizacija smrti na granicama, teže stvaranju prostora dijeljenja, zajedništva i boli kao dijela umreženih političkih borbi i koje podrazumijevaju promašaje i neprepoznavanja.

Komemoracija za umrle na Sredozemlju, Palermo, 17. 9. 2021. Foto: Bojan Mucko

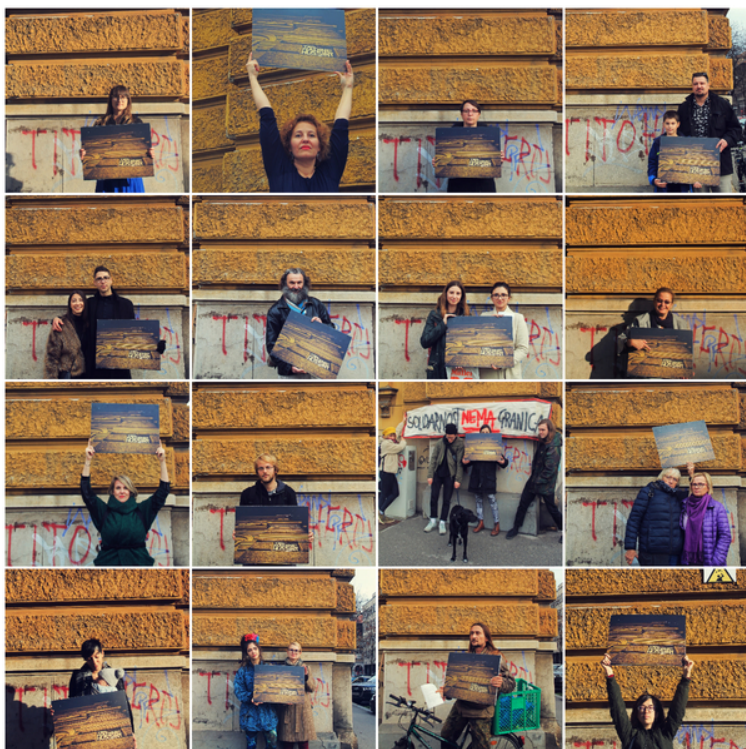
Duž **balkanske rute**, lokalne i transnacionalne aktivističke grupe na različite načine javno komemoriraju umrle na granicama, izradom i distribucijom letaka-osmrtnica za poginule u Kupi (Ljubljana, 2019), obilaskom grobova (Črnomelj, Infokolpa, 2019), izradom digitalnog memorijala (npr. Memorijalna stranica Transbalkanske solidarnosti), spomen-platna u pokretu (Prijelaz / The Passage) i dr.

Letak-osmrtnica za umrle na granicama, Ljubljana, 2019. Foto: Jelka Zorn

Žalobni aktivizam se kao kolektivna praksa ostvaruje kroz međusobne suradnje pojedinaca i različitih zajednica, često i u obliku participativnih akcija u koje se nastoji uključiti šira javnost. Primjerice, druga godišnjica smrti **Madine Hussiny**, djevojčice iz Afganistana koja je krajem 2017. godine poginula prilikom **pušbeka** iz Hrvatske u Srbiju, obilježena je akcijom u kojoj su aktivisti i slučajni prolaznici na Trgu Republike Hrvatske u Zagrebu podizali maketu ulične ploče Trga Madine Hussiny, odnosno fotografije prošlogodišnje kontramemorijalizacijske akcije kada je jedna od uličnih ploča s natpisom Trg Republike Hrvatske prekrivena termofolijom s natpisom Trg Madine Hussiny. Podizanje ploče organizirano je, kako je stajalo u pozivu na akciju, kako bi se aktivisti, državatelji, ali i svi koji to žele mogli "pridružiti zahtjevu inicijative, dignuti glas protiv nepravde i zahtijevati da trg s njezinim

imenom bude trajni podsjetnik da nitko i niti jedna država-nacija, vlast, vojna sila, ekonomija ili politički režim nemaju pravo određivati čiji život je vrijedan življenja, a čiji nije."

Obilježavanje druge obljetnice smrti Madine Hussiny, Trg Republike Hrvatske, Zagreb, 21. 11. 2019. Izvor: Inicijativa za imenovanje Trga Madine Hussiny

1. 5. 2022.

Literatura

Stierl, Maurice. 2016. „Contestations in Death. The role of Grief in Migration Struggles“. *Citizenship Studies* 20/2: 173-191.